

Trommen i Den grønlandske Folkekirke?

*Konflikten mellem kristendommen og inuits religion og kultur i Tasiilaq og Nuuk i
teologisk, historisk og nutidigt perspektiv*

Heidi Lennert Nolsø

Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet

Afdeling for Teologi

Bachelorprojekt, 20 ECTS. Anslag 44.309

Vejleder: Preben Svoldgaard Larsen

Afleveret: 14. september 2020

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INTRODUKTION.....	5
2. PROBLEMFORMULERING.....	6
3. INDLEDNING.....	6
4. KILDEMATERIALER	6
5. TASIILAQ	7
6. PRÆSENTATION AF UDSENDTE OG MISSIONÆRER	7
7. FAMILIELIV.....	8
8. TRO OG ANGAKOK'ER.....	9
9. TROMMEDANSE	10
10.VESTERLÆENDINGENES INDTRYK AF BEFOLKNINGEN	
I TASIILAQ.....	10
11. MISSIONÆRERNES SYN PÅ TROMMEN.....	11
12. TROMMENS BETYDNING I DET FØRKRISTNE TASIILAQ	13
13. TEORI	15
14. EMPIRI	16
15. FORHOLDET MELLEM KRISTENDOMMEN OG INUIT I DAG	18
16. ANALYSE.....	19

17. DISKUSSION	21
18. KONKLUSION	23
19. LITTERATURLISTE.....	24
20. BILAG.....	25
BILAG 1.....	25
BILAG 2.....	27
BILAG 3.....	29
BILAG 4.....	32
BILAG 5.....	34

RESUME

Min opgave handler om østgrønlandernes omvendelse til kristendommen, og om trommens betydning i dette forløb både i Østgrønland og i Vestgrønland.

Jeg havde til at starte med en fordom om trommens anvendelse i Den grønlandske folkekirke, for jeg havde altid fået fortalt, at trommesangene var hedenske, og at det ikke var passende at bruge det. Men jeg er kommet til et andet synspunkt, efter at jeg har undersøgt trommens historie.

Jeg argumenter i opgaven for, at trommen som et musikinstrument skal burde indføres i Den grønlandske Folkekirke ved siden af orglet. På denne måde kunne Den grønlandske Gudstjeneste foreløbig revitaliseres med et af de gamle grønlandske bestanddele og derved symbolisere et træk fra inuitkulturen ind i en nutidig sammenhæng hos os grønlandere, der søger efter identitet og selvstændighed.

1. INTRODUKTION

Da jeg i september 2019 var til Juuaka Lyberth's foredrag om hans kandidatafhandling "Grønlandske før-kristne trosforestillinger i nutiden", blev jeg meget interesseret i brugen af trommen i kirken. Jeg har derfor undret mig over hvorfor trommen, som har været et vigtigt instrument iblandt før kristne inuit, men blev udryddet da kristendommen kom, ikke bliver anvendt i dag i kirken som et andet musikinstrument. Og det kunne jeg godt tænke mig at undersøge nærmere. Derfor er jeg interesseret i trommen.

Det skal være emnet for mit bachelorprojekt.

Jeg har været i Tasiilaq på feltarbejde og tilbragte der en uge i juli 2020. Der lavede jeg interviews med 4 forskellige mennesker, men desværre opdagede jeg, at den 4. person havde demens, og derfor ikke kunne indgå i min opgave. Jeg observerede de lokale mennesker og iagttog, hvordan de levede, og hvordan deres kirkeliv fremtrådte. Jeg fik en fornemmelse af, at den lokale befolkning var meget troende og gik regelmæssigt i kirke. Selvom befolkningen var meget troende, havde mange desværre et alkoholproblem. Det var tydeligt. Der er stor arbejdsløshed, som bunder i deres alkoholproblemer. Jeg fornemmede også, at familiesammenholdet var meget nært og flere generationer stadig levede under samme tag. Søsken tog sig af hinanden. Befolkningen var meget imødekommende, og jeg følte mig meget velkommen.

De unge tager uddannelse på vestkysten, men mange unge i Tasiilaq kommer desværre ikke på uddannelse på grund af, at de skal tage sig af de ældre familiemedlemmer. De føler, at de har et ansvar overfor deres ældre og vælger at blive i deres hjemby, men uden mulighed for at uddanne sig.

Jeg fik lavet et interview med 2 udøvende trommedansere i Tasiilaq. Deres fortælling om, hvorfor de ikke vil indføre trommen i kirken kan ses på bilag 1 og 2. I bilag 3, interview med præsten i Tasiilaq, får man også et indblik i, hvordan hans synspunkt på trommens anvendelse i kirken er. Jeg har også under mit feltarbejde lavet et interview med dompræsten i Nuuk og hans synspunkt, som kan læses under bilag 4.

2. PROBLEMFORMULERING

På baggrund af min introduktion er jeg kommet frem til følgende problemformulering:

Konflikten mellem kristendommen og inuits religion og kultur i Tasiilaq og Nuuk i teologisk, historisk og nutidigt perspektiv.

-Trommen i Den grønlandske Folkekirke?

3. INDLEDNING

I min opgave vil jeg belyse hvad det betød for inuit's tro og kultur i Østgrønland, da de blev omvendt fra at være hedninge til de blev kristne i sluningen af 1800 og starten af 1900-tallet, og hvad de mistede af kulturelle traditioner. Jeg vil i min opgave også komme ind på Gustav Holms konebådsekspedition til Østgrønland fra 1883-85, da det havde en stor betydning for den senere omvendelse til den kristne tro. Især var den kulturelle trommedans meget centralt i deres hverdag og når de fik gæster. Jeg vil også belyse, hvordan trommen er blevet revitaliseret i Vestgrønland i nutiden.

Er det forbudt at anvende trommen i folkekirken?

4. KILDEmateriale

Jeg vil begynde med at redegøre for mit kildemateriale. Jeg vil introducere de første pionerer, der har været allermest tættest på de hedenske inuit på Østkysten.

Jeg vil nævne Gustav Holm's bog: Koneekspeditionen, der beskriver de nøjagtige iagttagelser i mødet med befolkningen.

"Hanseerak's dagbog", som er udgivet af William Thalbitzer i 1933, beskriver mødet med de første inuit i Tasiilaq i Østgrønland. Hanseerak' var med Gustav Holm's ekspedition som tolk.

Rüttel's bog: Ti år blandt Østgrønlands hedninger, giver et indblik i hans teologiske arbejde med omvendelsen af inuit i Tasiilaq.

Christian Rosing's bog: Østgrønlønderne, beskriver hans missionær arbejde som præst i Tasiilaq.

5. TASIILAQ

Tasiilaq blev grundlagt som koloni i 1894, af Gustav Holm. Sammen med Holm kom den første præst Rüttel og hans kone. Rüttels første dåb af inuit fandt sted den 16.april 1899. I 1904 forlod Rüttel Angmagssalik, og da havde han døbt 62 mennesker inkluderet mænd, kvinder og børn. Dåbshandlingerne foregik i Rüttels hjem. Først i 1908 blev kirken færdig og indviet. Holm beskrev den nye koloni som: *"Nu er alting ændret. En by er vokset op med butikker, sygehus, kirke og skole og fabrik, og menneskene er blevet ændret med den. Den er selv blevet en del af den civiliserede verden"* (Fisker 1984, s.124).

Angmagssalik hedder nu Tasiilaq. Man ændrede navnet til Tasiilaq, fordi der havde levet en mand der havde navnet Ammassak, som betyder en fiske lodde, som døde, og da man ikke måtte sige en afdøds navn, måtte man ændre stedets navn til Tasiilaq (Fisker 1984, s.106-124). I dag bor der omkring 5.000 personer i Tasiilaq og der er 5 bygder i nærheden af byen.

6. PRÆSENTATION AF UDSENDTE OG MISSIONÆRER

6.1 GUSTAV HOLM

Premierløjtnant Gustav Holm blev født 1849 i København og drog afsted til Grønland i 1883 sammen med en dansk besætning, der skulle hjælpe ham med at varetage de østgrønlandske opmålinger. Han havde også Hanseerak' samt Ujuaat med som tolke til Østgrønland. Her fandt de en befolkning, som ingen havde set før. Herefter begyndte han sine iagttagelser af inuitbefolkningen, deres levemåde, kultur samt nøje beskrivelser af deres udseende, tøj, beboelse samt deres fangstredskaber. Han var han tæt på den nye opdagede befolkning. Holm beskrev: *"Når vi senere besøgte de indfødte på deres bopladser, var de overordentlig forekommende og gæstfri og vidste ikke, hvor godt de skulle gøre det for os. De var meget glade og taknemmelige, når vi besøgte dem i deres telte eller huse, eller når vi interesserede os for deres børn eller spiste af de fødemidler, de bød os"* (Holm 1972, s.171).

6.2 HANSERERAK'

Henrik Petersen, som også blev kaldt Hanseerak', var født i Sydgrønland i 1865. Han var den første person som introducerede kristendommen for befolkningen i Tasiilaq. Holm nævner i sin bog: „Konebådsekspeditionen”, at Hanseerak' var en ihærdig og arbejdsom mand, som kunne varetage mange slags håndværksmæssige ting, og var meget vellidt af besætningen (Holm 1972, s.13-23).

6.3 RÜTTEL

Frederik Carl Peter var teolog og var født i Fredericia i 1859. Han var skolelærersøn. Kulturministeriet udstedte i 1891 en bekendtgørelse om, at man søgte en udsendt missionær til Angmagssalik. Rüttel var den eneste som ansøgte. I sin ansøgning skrev han, at han følte, at han havde en pligt til at påtage sig arbejdet blandt de fjerne landsmænd. Han skrev desuden, at han havde det håb, at Gud ville give ham evne og kraft til at forestå arbejdet (Rüttel 1917, s.241-242).

Rüttel blev beskikket som den kommende første missionær til Angmagssalik i 1892. Det blev besluttet, at han først skulle til Vestgrønland og blive fortrolig med det grønlandske sprog. I 1894 tog han og hans hustru til Danmark og derfra kom de med ombord på skibet ”Hvidbjørnen”, som sejlede dem til Østgrønland sammen med Holm og hans besætning for at oprette en koloni. Rüttel blev i Angmagssalik indtil 1904 og blev afløst af Christian Rosing (Rüttel 1917, s.241-243).

6.4 CHRISTIAN ROSING

Christian Rosing blev født i 1866 i Danmark, mens hans moder var under uddannelse til jordemoder. Rosing var præst og missionær. Han dimitterede i 1888 fra Godthaab Seminarium. Han blev derefter ansat som kateket og lærer ved seminariet i Godthaab (Nuuk). I 1903 kom han på efteruddannelse og blev ordineret som præst i 1904. Han blev udsendt som missionær i Angmagssalik samme år som den første grønlandske præst og afløste Rüttel. Hans vigtigste opgave var at omvende inuitbefolkningen til kristendommen. Rosing blev i Angmagssalik indtil 1922 ([https://biografiskleksikon.lex.dk/Christian Rosing](https://biografiskleksikon.lex.dk/Christian_Rosing)).

7. FAMILIELIV

Holm og missionærernes tætte kontakt med befolkningen i Tasiilaq førte til, at de fik nøje indblik i deres levevis og kultur. De havde mange skikke, men jeg nævner kun de vigtigste. Holm beskriver i sin dagbog, at det ikke var ualmindeligt, at de stod hinanden meget nær i familien. De sørgede for at forsørge deres egne husstande. Det var kun familiemedlemmer, der boede sammen i huset.

Overhovedet i huset var den bedste fanger, og han bestemte, hvem der skulle bo i huset sammen med de andre. Kvindens rolle var nærmest kun som tyende, indtil hun fik sit første barn, så var hun sikret. Mord, tyveri og hævn drab forekom ofte. Det var almindeligt at en god fanger havde to koner. Lampeslukningsleg var meget almindelig om vinteren. Når der kom gæster, slukkede man lampen, og man byttede koner i mørket. Nogle gange kunne en mand bytte med en andens mands kone i et par dage (Holm 1971, s.91-111).

8. TRO OG ANGAKOK'ER

Østgrønlanderne troede på, at menneskene bestod af tre dele: sjæl, legeme og navn. Legemet varer ikke evigt, men er forgængelig. Åndebesværgere dvs. angakkut kunne tage sjælen fra mennesket, og det er angakok's arbejde eller kunst at finde ud af, at hjælpe vedkommende med sin hjælpeånd, hvis mennesket bliver syg. Inuit havde troen på, at når man døde, endte man enten i himlen, hvor der var ravne eller krækkebær, eller i havet, hvor der var narhvaler og sæler. Det bedste sted var at komme i havet, når man døde. De troede, de var omgivet af ånder overalt, men ånderne kunne ikke ses eller mærkes. Det var kun angakok, der kunne se eller mærke dem. De troede på havets moder. Hun havde sæler og narhvaler og andre havpattedyr hængene i sit hår. Når angakok og hans hjælpeånd "tartak" redte hendes hår, fik hun havpattedyrene op på og hun kunne forsyne befolkningen i flere år. Man kan sige, at hun var deres havgud. De tilbød hende, og hun hjalp dem med at skaffe føde.

De troede også på, at himlen var befolket med ånder. De brugte også amuletter, som skulle sikre dem mod farer, sygdom og give dem et langt liv. Angakok brugte trylleformularer og tryllesange som overnaturlige midler. De blev brugt mod farer, sygdomme eller sult.

Angakokkunsten foregik ved husindgangen. Angakoks arme blev snøret stramt på ryggen. Han begyndte at ryste over hele kroppen. Lampen var slukket under hele seancen, men han kunne se i mørket. Trommen blev lagt ved siden af ham, og trommen begyndte at danse rundt om hans hoved.

Tilskuerne kunne se trommen bevæge sig rundt. Angakok's hjælpeånd tartok kunne høres. Hjælpeånden talte gennem angakok med et særegent sprog (Holm 1972, s.120-136).

9. TROMMEDANSE

Holm fortæller om, at det var en tradition, at man på årets korteste dag holdt fest med underholdning med trommedanse. I vintermånederne blev der sunget og danset i husene. Sangeren stod i midten af huset med bøjede knæ og holdt en tromme og sang forskellige sagn, som var overleveret. F.eks. kunne de synge og efterligne elvens brusen.

De havde også en slags retspleje, som man brugte i kampe med trommesang. Årsagen til kampen kunne fremkomme ved at udøve hævn over et mord, fornærmelse eller bortførelse af en kvinde. Kampene med trommedanse kunne foregå over en årrække. Kvinderne sang også trommesange som fornøjelse. De havde små trusser på, og de dansede rundt om de tilstedeværende mandfolk i teltet, og mændene blev opfordret til at røre på deres kønsdele. Selv de ældre kvinder udførte disse danse. Altså kan man sige, at trommen blev brugt ved mange forskellige lejligheder (Holm 1972, s.137-148).

10. VESTERLÆENDINGENES INDTRYK AF BEFOLKNINGEN I TASIILAQ

Gustav Holm's første møde med befolkningen var meget positivt. Han kom ikke som missionær og skulle udbrede kristendommen. Han lagde mærke til, at inuit havde tatoveringer på forskellige kropsdele og amuletter, som de lagde på forskellige steder på kroppen. Om familiebåndet, lagde han mærke til, at blodets bånd betragtedes som en forpligtigelse til at stå hinanden bi under alle omstændigheder. Derimod betragtes ægteskabet ikke som noget familiebånd (Holm 1972 s.105).

Christian Rosing skrev: *"De hedenske Eskimoer kender slet intet til den Gud, som alene er den virkelige Gud, Herskeren over og Skaberen af Himmel og Jord, den milde, som viser og Miskundhed, den kærlige, som gennem sin Søn har aabenbaret sig for Menneskene. De har intet Begreb om den Kærlighed og Lyksalighed, der er fuldbragt gennem Jesus Kristus"* (Rosing 1906, s.11). Han tænkte, at de i deres levemåde ikke kendte til den kristne Gud, Skaberen, og hans Søn, Jesus Kristus, som kunne give trøst og glæde. Han mente, at de burde omvende sig fra deres tro og fordærvelse. Han

kunne fornemme, at de længtes efter noget, der kunne nedbryde deres tro på en højere magt, som de ikke vidste, hvad var. De vidste ikke, at det var djævelen der var årsagen til deres fordærvelse. De talte om ”tônârssuk”, som de ikke vidste var selve djævelen, en hjælpeånd, som fandtes på havet, en lille sællignende figur. Rosing mente, at de fuldstændigt var gået bort fra Gud (Rosing 1906, s.11-12).

Johan Petersen's (Ujuaat) første møde med Østgrønlænderne: *”Alle disse skikke og taburegler bliver meget strengt overholdt, så man kan vel sige, at østgrønlænderne er mere stærke i deres tro end de fleste kristne mennesker”* (Hindsberger 1999, s.109).

Hanseerak' mente, at de var mere modtagelige end vestgrønlænderne på Hans Egede's tid, da de blev introduceret i kristendommen på deres eget sprog (Hindsberger 1999, s.10-110). *”De syntes, at disse ting var rare at høre, og var glade derved og troede dem...”de længtes efter blive belærte om disse ting...østlændingene fandt fornøjelse i vor gudstjeneste og fandt vor sang smuk at høre på”* (Hindsberger 1999, s. 110). Frelseshistorien forekom dem ikke som en fremmed ting, for måske var der mange lighedstegn med en hjælpeånd. Østgrønlænderne gav også udtryk for, at de gerne ville omvendes og døbes. Hanseerak' vidste ikke, om det var af høflighed, eller om de mente det. Det forekom ham, at det var svært at fortolke. Han udtrykte dog bestemt, at østgrønlændernes lampeslukningsleg var forargelig og den værste af deres skikke (Hindsberger, 1999, s.110-111). Rosing mente også, at østgrønlænderne som hedenske havde stor madglæde og havde kødets lyster, som udviklede sig til hævn, fjendskab og drab. Og de som mistænkes for at have misundelse, prøvede man at udrydde sammen med deres efterkommere, for at undgå hævntogter. Der er flerkoneri. Det er sjældent, at der findes samdrægtighed imellem ægtefæller. De følger ikke Guds bestemmelse, at en mand skal have en kvinde. Rosing påpeger, at utugt er roden til deres skikke (Rosing, 1906, s.19).

11. MISSIONÆRERNES SYN PÅ TROMMEN

Rosings syn på inuit trommesange i Tasiilaq var ikke særlig positivt. Her citeres fra hans dagbog: *”De østgrønlandske Hedninger er daarlige Sangere og forstaar sig ikke paa det, vi kalder Sang. At høre deres Viser skurrer slemt i Øret, da det snarere minder om en hunds tuden end om et Menneskes Sang”* (Rosing 1906, s. 76). Rosing mente, at østgrønlænderne ikke forstod sig på sange. Han havde aldrig hørt trommesange, før han ankom til østkysten.

Rüttel havde derimod ikke et negativt førstegangsindtryk på anvendelsen af trommen. Han skriver i sin dagbog: *"Ophavsmændene, ser jeg 3 Smaabørn, som har sat sig hen og leger Klagesang! De gjorde det med samme Virtuositet, iver og Alvor, som man ser hos de voxne, naar de holder officiel Klagesang over en eller anden afdød! Graaden var fuldstændig naturlig! Da de havde holdt ud en lille Tid, foreslog en Kone dem, at nu maatte de hellere "trommedanse", hvorpaa de tog fat med at synge hinanden paa! Hele optrinet mindede slaaende on Bibelens Børn paa Torvene", der ogsaa legede Klage- og Frydesang med hverandre. Jeg har mangfoldige Gange set Børnene lege Trommedans og angakokker (Rüttel 1917, s.125-126). Rüttel sammenlignede børnenes optrin med Zakarias 8, 5 i gammelt testamente: "Byens torve skal fyldes af drenge og piger, der danser på torvene" (Rüttel 1917, s.125).*

Hanseerak' syn på den første trommedans beskriver han således: *"Om aftenen ballierede Okaluartak inde i sit telt, og vi gik derind og morede os med at høre og se på ham; det var da den første gang, vi hørte nogen synge på grønlandsk-hedenskvis: han sad ned og sang og slog lidt paa sin tromme, og en hel del kvinder stemmede i med de meget gammeldags viser. De var ganske behagelige at høre og morsomme at se på, da det var noget helt nyt for os"* (Petersen 1933, s.24).

Missionærerne havde forskellige syn på trommen. Man kan sige, at Rosing havde et mere skeptisk og negativt syn på trommesangene end Rüttel og Hanseerak'. Rosing mente, at det var ynkeligt, at hedningene prøvede at lave sange, tryllesange, som de forsøgte at bruge på den samme måde, som man synger salmer og bønner på. Kristendommen havde melodiske salmer som man udtrykte sin glæde, sine følelser, sorger, savn og besværligheder i over for Vor Herre. Han mente, at tryllesangene mindede om salmer, men at de gjorde det uden et formål, og at de var værdiløse. Rosing ville gerne have, at de fik mere tilgang til troen, til treenigheden, hvis blot deres hjerter kunne omvendes, og de ville bestræbe sig på at lære de melodiske salmesange til Gud (Rosing 1906, s.87-88). Rosing ville have, at inuit skulle komme bort fra deres trommesange som han omtaler som tryllesange og at de skulle lære sig at synge salmer, som handler om Guds kærlighed.

Rosing mener, at inuit skal skaffe sig af med de hedenske ting: *"Det er mit Haab, at Hedningerne, naar de bliver klar over, hvor slette de Ting, jeg har omtalt, er, og naar de i deres Hjerter vil slippe dem og ophøre med at give sig af med dem, da virkelig vil begynde at forstaa, hvor betydningsløse og fattige paa Grundlag de mindre Ting er, og at de da vil afskaffe dem. Vi har saaledes Lov til at haabe, naar de afskaffer de Ting, som de mener har størst Betydning, og som de holder mest fast ved, og virkelig har faaet den rette Forståelse, at de da vil gøre sig endnu mere Umage for at afskaffe det, som de tillægger mindre stor Betydning"* (Rosing 1906, s.103).

"Da missionen forbød de indfødte at fortsætte med deres gamle religiøse skikke som brug af amuletter, overholdelse af tabubestemmelser, åndemanerseancer m.v., var det naturligt for de indfødte at opfatte gudstjenesten som den kult, der skulle træde i stedet for de gamle skikke" (Hindsberger 1999, s. 36). Østgrønlandernes omvendelse betød, at de gik borte fra deres skikke som også var trommen og sangene.

12. TROMMENS BETYDNING I DET FØRKRISTNE TASIILAQ

12.1 TROMMENS ANVENDELSE I VERDSLIG BETYDNING

Trommen og trommesange har haft megen betydning i inuit's sociale liv. Når ens søn havde fanget sin første sæl, blev drengen hyldet med en trommesang. Der blev sunget om hans første fangst og indledt med hans kælenavne (Petersen-Hauser 1985, s.6). Inuit sang også for deres små børn med kælenavne i det daglige. Der blev også sunget velkomstsange, hvis man fik gæster. Her blev der sunget både udendørs og indendørs efterfulgt af gæsten selv. Ligeledes blev der sunget afskedssange til gæsterne (Petersen- Hauser 1985, s.7).

Man spillede også trommesange ved byttehandelen "niuffatit" (Petersen- Hauser 1985, s.8). Man brugte også trommesange til morskab og fornøjelse inde i huset, hvor man vred kroppen og bevægede bagdelen fra side til side og skar ansigter til stor fornøjelse for tilskuerne. Det hed "tivaneq" (Rosing, 1906, s. 83).

H.C Petersen og Michael Hauser beskriver her trommens funktion i den sociale organisation: *"Når man begynder at undersøge grønlandernes socialorganisation og livsforståelse fra tiden før Hans Egede (1721) opdager man ret hurtigt, at der var en stor benyttelse af sætninger, der var tilknyttet hverdagslivets forskellige tilskikkelser. Disse sætninger var bundet til rytme, med eller uden melodi. Omfanget af denne brug af vers kan slet ikke sammenlignes med vore dages benyttelse af vers. Dengang var benyttelsen meget større. Sangene, melodier og tekster kaldes for inngerutit. Den danske betegnelse er trommesange, idet sangen meget ofte er ledsaget af en trommerytme. Almindelig brugt er også trommedans, skønt mange inngerutit udføres uden dans. Hensigten med dette skift er at præsentere denne åndelige kultur, som næsten er glemt....Disse sange dækkede alle dele af livets aspekter. Fra glæde til sorg synes på den enkeltes plads i sociale sammenhænge, bilæggelse af uoverensstemmelse når den er opstået mellem to personer, eller i lokalsamfundet"*

(Petersen-Hauser 2006, s.11). Citatet viser trommens anvendelse i hverdagslivets forskellige begivenheder.

Trommestrid, hvor to mennesker gik ud på gulvet og sang med hver sin tromme, hed ”iverneq”. Under min tur til Tasiilaq i juli 2020 havde jeg et interview med en kvindelig og mandlig trommesanger. De fortalte mig, at der ikke var foregået drab under trommestrid. Men i en film af Knud Rasmussen i 1934 ” Paalus brudfærd” ser man, at en mand dræber en anden modstander under kampen, men det var for underholdningens skyld, for at gøre filmen mere spændende for tilskuerne!

Jeg fik også at vide af præsten i Tasiilaq, at man brugte trommesange til at komme ud med sine frustrationer, hvis man f.eks. sørgede eller der var sket en forfærdelig hændelse. På den måde fik man afløb for sine frustrationer. Det bruger præsten selv i dag, fortalte han.

12.2 TROMMENS ANVENDELSE I RELIGIØS BETYDNING

Før kristendommens indførelse i Tasiilaq havde trommen stor betydning for deres tro. Primært var det angakok, der under sin seance anvendte trommen til at påkalde sin hjælpeånd, tartok, og hjalp med at skaffe en bestemt vind og dermed også skaffe bedre føde til fangerne. Angakok kunne ved hjælp af sin tartoq foretage rejser til underverdenen, hvis han mente, at menneskets sjæl var blevet syg, og derved kunne han med sin tartoq hente sjælen tilbage og helbrede den syge.

H.C Petersen og Michael Hauser beskriver det således: *”En kategori af inngerutit var religiøse sange. Nogle af dem blev brugt af angakkut/shamaner med forskellige betegnelser under deres shamanarbejde. De religiøse tekster kunne både forekomme med melodi, inngerutit, eller uden melodi, serratit. Gamle grønlandske religiøse sange blev kvalt under missionærtiden, og vi har simpelt hen glemt disse sange i dag på Vestkysten. Men i Østgrønland og i Thule var der indenfor de sidste hundrede år folk, der stadig huskede de religiøse sange...Shamanernes sjæl eller bevidsthed kunne forlade deres krop og tage på langtur gennem luften, ilimmartut, eller fare ned til Sassuma Arnaa, Havets Moder, fangstdyrenes hersker, samunnartut”* (Petersen - Hauser 2006, s.46). I dette citat fremgår det, at de religiøse sange var blevet undertrykt ved komme til Grønland.

”Sangene anvendtes også indenfor det religiøse liv. De kristne missionærer havde ikke fattet disse aspekter af samfundslivet, fordi de var fremmede for dem. Ligeledes kunne de ikke se, hvad der hørte under religiøs praksis og hvad der ikke gjorde det. Af den grund bekæmpede missionen alt, hvad de syntes lugtede af hedenskab. Alle steder, hvor europæiske folk kom til fremmede folkeslag,

betragtede de den fremmede kultur som forfæjlet og værdiløs; de mente, at deres egen var den eneste rigtige. Gennem tiderne har vi grønlandere også været tilbøjelige til at godtage denne tankegang” (Petersen- Hauser 2006, s.11). Citatet viser, at missionærerne ikke skelnede mellem det verdslige og det religiøse praksis, og grønlanderne har antaget den samme tankegang som missionærerne.

Holm beskriver sin første medvirken til en angakok's seance således: *”Under dette pustede, stønnede og sukkede angakok'en stærkt. Pludselig begyndte vandskindet for indgangen at rasle som bevæget af en stærk vind. Trommen begyndte at røres, først langsomt, men efterhånden hurtigere...Med en umådelig færdighed brugtes trommen, ofte gående rundt i huset, og især dvælende over mit hoved. Til trommen lød ofte sang, der af og til var dæmpet, som om den kom fra underverdenen. Smuk kvindesang hørtes undertiden fra baggrunden”* (Holm 1972, s.128). Disse påkaldelser af hjælpeånder med trommen i kulten kan sammenlignes med et orgel i kirken eller et instrument i kirken. Jeg vil mene, at man kan sammenligne angakok's seance med en gudstjeneste i kirken og kvindernes sange i baggrunden med salmer i kirken, selvom det naturligvis er to vidt forskellige religioner.

13. TEORI

Jeg har -som nævnt-indsamlet empiri i mit feltarbejde i Tasiilaq. Og for at kunne fortolke min empiri er det nødvendigt med noget teori. Jeg har valgt den franske sociolog Bourdieu og hans begreber kulturel kapital og habitus.

Bourdieu (f.1930-2002) er kendt for sine analyser af samfundsstrukturene. *”Bourdieus begreb om kapital refererer til de ressourcer og kilder til indflydelse og magt, som sociale agenter kæmper om at få adgang til og kontrollere. Ideen er, hvis man kender til folks habitus, hvis man ved, hvilke kapitaler de har, og hvilke felter de forsøger at begå sig i, så kan man godt forstå og forklare, både det de gør og deres bevæggrunde for at gøre det”* (Wilken 2011, s.57-59).

”Den kapitalform, som Bourdieu har beskæftiget sig allermest med, og som han nok er allermest kendt for, er begrebet om kulturel kapital. Begrebet blev først anvendt i forbindelse med de undersøgelser, som Bourdieu lavede sammen med Jean-Clude Passeron i 1960'ne, som skulle forklare, hvorfor børn og unge fra nogle sociale grupper klarer sig bedre i uddannelsessystemet end børn og unge fra andres sociale grupper. I disse undersøgelser refererer begrebet kulturel kapital til udbytte af de 2 kulturelle investeringsstrategier, som nogle familier foretager, og som gør deres børn

bedre i stand til at profitere af uddannelsessystemet” (Wilken 2011, s.59). De to citater har jeg taget, for at kunne forstå mine informanternes meninger om anvendelsen af trommen i kirken. Habitus kan forstås som det samlede sæt af erfaringer, som den enkelte ”opsamler” igennem tilværelsen.

Der sker en nutidig revitalisering af den grønlandske kultur. Det ser vi blandt de unge i Grønland. De er begyndt at gøre oprør mod de symbolske statuer, såsom Hans Egede statuen, som er opført i Nuuk ved kolonihavnen. De har gjort oprør med at male statuen og kræver, at den skal fjernes. Man har taget inuittraditioner tilbage, såsom tatooveringer, som man lavede i det gamle Grønland før det kristne inuitsamfund. Trommen er taget tilbage, og på vestkysten prøver trommedanse udøvere at tage trommen ind i kirkens rum, men det har kirken sat en bremseklods for. Kirken mener, at trommen er en hedensk ting (Bilag 4,24).

Inuit i Vestgrønland er generelt mere uddannet end i Østgrønland. De har ”kulturel kapital”. Derfor vil de bruge trommen som et symbol på oprindelige inuit-værdier i kulturel henseende. Jeg tænker, at hvis man begynder at bruge trommen i gudstjenester, så vil gudstjenesten få et grønlandsk element (oprindeligt inuit tradition), og man ville undgå den konfrontation, som malingen af Hans Egede statuen har medført. De unge har fået mere viden i dag om, hvordan kristendommen med Hans Egede har nedgjort al oprindelig inuit kultur.

Præsten i Tasiilaq og Anda fra Nuuk (bilag 4,5) er uddannede og har læst historie, og derfor har de mere ”kulturel kapital”. De har mere viden end nogle af de borgere i Tasiilaq, som er opdraget med, at trommen er et udtryk for hedenskab og derfor ikke kan få plads i kirken.

14. EMPIRI

Under mit ophold i Tasiilaq lavede jeg et interview med 4 personer. De 2 var udøvende trommedansere, og en anden var præst, som også selv spillede trommedans i sin fritid. Desværre havde den fjerde demens, som jeg i løbet af interviewet fandt ud af, og som jeg senere fik bekræftet af personalet. Dette interview kunne jeg ikke bruge.

Jeg har også fået et interview med domprovsten i Nuuk og en udøvende trommedanser i Nuuk. Mine empiri fremgår af mine bilag.

Karoline på 43 år, trommedanser fra Tasiilaq, havde set sine bedsteforældre spille på tromme, da hun var barn, og også set de ældre spille på tromme i sin bedstefars hus. Især når det var nationaldag, blev der spillet (Bilag 1,7-14).

Karoline nævner også, at de sange hun synger på trommen, ikke indeholder hedenske sange. Man sang glædesange, man spillede også til sammenkomster i naturen. Sangene er svære at forstå, for de er gamle. Hun nævner også, at i en kamp blev der kun anvendt ord, der blev sagt til modstanderen, dvs. brug af nedgørende og fornærmende sange til modstanderen (Bilag 1,32-43).

Jeg spurgte, om hun kunne tænke sig at anvende eller indføre trommen i kirken. Karoline kunne ikke forestille sig, at trommen kunne anvendes eller indføres i kirken, da kirken er et helligt sted (Bilag 1,50). Jeg fortolker det sådan, at Karoline ikke har ”kulturel kapital”. Hun er bundet af den kristne tradition.

Det samme gjaldt den anden trommedanser, Mikkell fra Tasiilaq. Mikkell, som er 37 år gammel og er Karolines bror, kunne heller ikke tænke sig, at trommen og kirken skulle blandes sammen (Bilag 2, 48-51). Jeg fortolker det sådan, at Mikkell ikke har ”kulturel kapital”. Han ser trommen og kirken som to forskellige ting, der skal adskilles, og ønsker ikke, at de skal blandes ind i hinanden.

Men præsten i Tasiilaq, Jamma på 67 år, tror, at muligheden for, at trommen kan anvendes i kirken, ligger i fremtiden (bilag 3, 70-72). Præsten har kulturel kapital. Han er uddannet og er åben for, at der kan ske en udvikling i kirkens anvendelse af musikinstrumenter. (Bilag nr. 3, 74-77). Præsten spiller på tromme og synger. Han mener desuden, at trommen kan sammenlignes med et orgel.

Domprovsten John Johansen fra Nuuk er mere traditions bundet fra Hans Egede’s tid. Mindre ”kulturel kapital”. Han mener, at trommen er et hedensk instrument og er forbudt at anvende i kirken (bilag nr.4 21-25). For domprovstens synspunkt er det helt udelukket at anvende trommen i kirken. Han udelukker dog ikke helt, at der på grundlag af diskussioner måske kan lukket lidt op for brugen, da udvikling sker meget hurtigt i Grønland (Bilag 4, 47-50).

Anda på 60 år fra Nuuk, og i sin fritid udøvende trommedanser har en forening, som udelukkende beskæftiger sig med trommedans og laver nye sange. Han bruger dog nogle få sange fra gammel tid, som var blevet brugt til trommesange, men efter indførelsen af kristendommen var de blevet til almindelige sange, og som han nu har taget tilbage som trommesange. Sangene er næsten uddøet, men få sange kan findes endnu (Bilag 5, 47-50). Anda går ind for, at trommen skal indføres i kirken. Han mener, at den har været undertrykt i befolkningen og kirken, men det får ham ikke til at stoppe med at kæmpe for at få den indført i kirken (Bilag 5, 122- 124). Han mener, at trommen i lighed med orglet kan bruges i gudstjenesten, og at man kan indføre nye sange og tekster (Bilag 5, 126-130).

15. FORHOLDET MELLEM KRISTENDOMMEN OG INUIT I DAG

KULTUREL KAPITAL

Grønland er begyndt at finde sin identitet efter hjemmestyrets indførelse i 1979. Inuitkulturen er blevet forstærket. Mad, kultur, tromme, grønlandske sange samt tatoveringer er taget tilbage (revitalisering). De unge har vækket noget af den gamle kultur, som forsvandt under indførelsen af kristendommen.

De unge har fået en kulturel kapital, et ærinde, som, de føler, må ændre den grønlandske kultur. De har fået uddannelse, og de er overfor den påtvungne danske kultur. Danskernes overgreb på grønlænderne har lagt befolkningen i "seler". Danskerne har hæmmet deres udvikling. Den tidligere storfanger, som var mandens rolle, er nu faldet, og kvinderne har overtaget rollen. Kvinderne uddanner sig mere end mændene i Grønland. I Ilisimatusarfik i juni 2020 var der 57 dimittender, og kun 12 ud af 57 var mænd, der færdiggjorde deres uddannelser.

For de unges vedkommende må kulturen revitaliseres for ikke helt at glemme de gamle traditioner. Den samme udvikling kan måske ske med kirken, så trommen bliver indført på et tidspunkt, tænker jeg.

Leif Emmanuelsen, Leiffi, en vestgrønlandsk trommedanser, fik i 2012 lov til at spille trommedans i kirken i Sisimiut under et præstekonvent. Der var verdslige og gejstlige folk til stede: *"Men det var på ingen måde accept fra folkekirkens side om at inddrage trommen i folkekirkens ritualer.*

Biskoppen har efterfølgende præciseret, at det ikke var i en gudstjeneste, men i et specielt eftermiddagsarrangement med salmer, bøn, med det formål "at opleve det integrerede møde mellem kristendommen og den oprindelige inuit-kultur" I den offentlige debat, var meningen delte. Man udviste forståelse, men de fleste var imod at bruge qilaat i gudstjenesten. Biskoppen udviste kirkens tolerance over for en anderledes troende, men afviste klart at inddrage dele af folketroen i kirkens ceremonielle handlinger. Den verdslige aktør, ministeren, var tavs under debatten. Da debatten ebbede ud, beholdt folkekirken sin position, men handlingen styrkede samtidig aktøren Leiffi i hans position i og uden for det nyreligiøse felt" (Lyberth 2015, s.53).

Juaaka Lyberth mener, at eksemplet på Leiffi's forsøg på at indføre nye tiltag i kirken viser, at det er svært og langsommeligt at ændre habitus.

Leiffi har sagt: *"Jeg ønskede dengang at skabe en folkelig debat med henblik på, at trommen skal bruges mere i vores hverdag og kirkelige handlinger. Mit ønske er at ændre den kristne religiøse*

ceremonielle praksis. Den måde gudstjenesten, den allerhelligste handling, blev praktiseret på i mange år, er der ikke sket nogen som helst fornyelse i. Jeg mener at trosopfattelsen bør tilpasses til nye tider, og med baggrund i trommens traditionelle funktion og betydning. Kort sagt, at det jeg mener er, at trommen kan være en hjælp for at genskabe større interesse hos børn og unge for den kristne religiøse praksis” (Lyberth 2015, s.54).

16. ANALYSE

For at kunne forstå mine informanternes synspunkter omkring brugen af trommen i kirkens rum, er det vigtigt at forstå deres habitus og kulturelle kapital. Jeg vil derfor i min analyse belyse trommesangenes indhold fra mine informanternes synspunkter.

SYN PÅ TROMMEN I DAG

Trommedanserne i Tasiilaq ønsker ikke, at trommen skal indføres i kirken. Det bunder i grunden i deres habitus. De har fra barnsben fået fortalt, at trommen er en hedensk ting og sangene indeholder tryllesange. De er bundet til den gamle tradition fra Hans Egedes tid, og sangene bliver forvekslet med angakoks tryllesange. Man kan sige, at de er indoktrinerede fra missionærernes tid. I bilag 1,33-39 siger Karoline, at deres sange ikke indeholder tryllesange, men glædessange eller ord, der bruges mod hinanden i en modkamp. Ligeledes siger Mikkel fra Tasiilaq, at sangene ikke indeholder tryllesange (Bilag 2,24-27). Præsten i Tasiilaq siger det samme. (Bilag 4, 43-45 og Bilag 4, 74) De har svært ved at ændre habitus, fordi sekularisering ikke er sket for alvor i Østgrønland, og fordi deres omvendelse fra fangersamfundet til kristendommen er sket for kun omkring 100 år siden.

Den grønlandske Folkekirke har svært ved at ændre habitus. Den står fast ved, at trommen og sangene er hedenske. Det samme mener præsten i Nuuk. Selvom sekulariseringen foregår på vestkysten, står kirken stadig urokkeligt fast på med de samme synspunkter, som Rosing havde omkring anvendelsen af trommen som et hedensk instrument. Mens den danske kirke har taget flere instrumenter i brug i kirken og udvikler sig, har kirken og biskoppen i Grønland ikke ændret habitus. Domprovsten mener, at det grønlandske islæt i kirken er anvendelsen af det grønlandske sprog. ” *Vi bruger vores eget sprog i kirken, afhængig af hvilke dele vi kommer fra i Grønland, såvel som syd og nord eller øst. Det ser vi, at vi bruger vores eget sprog i kirken. F.eks. bruger det danske folk, flere sætninger og hvor vi kun anvender én sætning. Det ser jeg som et grønlandsk islæt, at vi*

bruger vores eget sprog i kirken" (Bilag 4, 62-65). Domprovsten mener ikke, at trommen vil give et grønlandsk islæt, for han mener, at trommen er et hedensk ting, som kirken afviser. Han afviser dog ikke helt, at der vil ske en sekularisering og tingene kan ændre sig. *"Jeg synes ellers, at der er brug for at diskutere det emne iblandt befolkningen også iblandt dem der arbejder indenfor kulturen. Udviklingen går meget hurtigt. Hvis den ellers bliver diskuteret iblandt dem, så ville der måske ske en udvikling på en anden måde"* (Bilag 4,47-50).

I Grønland er der flere nye aktører indenfor trommedansen. Jeg har ikke beskæftiget mig med de nye aktører, som åndemanerne, men de udøvere, der kun synger uden at sammenblande den åndelige verden. Kirken forbyder åndemeneri i det kirkelige rum. Det kan være en af grundene til, at kirken afviser trommen, for kan de være sikre på, at sangeren ikke er åndemener. I Juaaka Lyberths kandidatafhandling nævnes en kvindelig åndemener:
"Åndemeneren Maannguaqs 'hovedrengøring' af Hjemmestyrets kontor i Nuuk, var biskop Sofie Petersen meget fortørnet over, og kaldte det en hån mod hele "vores kristne tradition." Samtidig var de verdslige politiske aktørers reaktioner lige så fordømmende og en politiker kaldte det for 'heksedoktormetoder' " (Lyberth 2015, s.58).

I 3.Mosebog 19,31 *"Vend jer ikke til dødemener, og søg ikke sandsigere, så I bliver urene ved dem. Jeg er Herren jeres Gud"*. I 3.Mosebog 20,6 siger det samme, at man ikke skal søge åndemener. 5.Mosebog 18, 10-15 siger, at Herren afskyr spådomskunst eller trolddom *"Hos dig, må der ikke findes nogen, som lader sin søn eller datter gå gennem ilden, ingen, der driver spådomskunst eller trolddom, ingen, der tager varsler, ingen der bruger magi, ingen, der udtaler besværgelser, spørger dødemener eller sandsigere til råds eller søger orakel hos de døde"*. Kirken kan være bange for, at den ikke kan adskille åndemener fra de verdslige aktører, og derfor har det svært ved at sige velkommen til trommen i det kirkelige rum. For hvordan sikrer kirken, at udøveren ikke er shaman?

Derimod er præsten i Tasiilaq og trommedanseren Anda fra Nuuk mere belæste og har læst historie, religion og taget uddannelser. De har fået forståelse for den grønlandske kultur. De vil gerne tage den gamle grønlandske kultur tilbage og indføre trommen i kirken. De har kulturel kapital. Præsten i Tasiilaq har også læst historie. Han fortalte, at hans far også læste mange historier for ham som barn. Anda var opvokset med sin mor, som var eneforsørger, og hun beskæftigede sig meget med at lave grønlandske nationaldragter og gik meget op i kulturen, sang og læste meget med Anda som barn.

”Forskellene skyldes i stedet især, at familier fra nogle sociale lag bruger flere ressourcer og mere tid på at akkumulere og videregive kulturel kapital end familier fra andre sociale lag” (Wilken 2006, s.59).

17. DISKUSSION

Kristendommen har afvist trommen. Men et nyt brud, en ændring i revitaliseringen af den gamle grønlandske kultur, har fundet sted i dag. Trommen er ved at få plads i en kulturel verdslig sammenhæng. Andre vil gerne indføre trommen i kirken, hvor andre ikke vil. Østgrønlænderne vil gerne adskille trommen fra kirken, for de mener, at kirken er et helligt sted. Ifølge Karoline, kan hun ikke tænke sig at anvende trommen i kirken: *” For kirken bliver brugt til noget åndeligt, til noget religiøst (Bilag 1, 45).*

Ifølge Mikkel, fordi trommen og kirken skal adskilles: *” Jeg mener, at trommen er vores eget. Kristendommen er jo indført fra et andet land og jeg mener ikke, at vi skal blande de to ting sammen. Jeg mener ikke at de to ting passer ind i hinanden. De er to forskellige kulturer. Jeg mener ikke at trommen passer godt ind i kirken” (Bilag 2, 48-51).*

I Vestgrønland ser man gerne, at trommen bliver indført. Ifølge Anda: *” Jeg ved også der er andre præster der ellers gerne vil godkende brugen af trommen i kirken. Jeg ved også, at der er præster der ikke godkender det, det ved jeg. Derfor mener jeg, at der ikke er en forhindring for, at man kan bruge trommen i kirken. Det er jo et musikinstrument ligesom et orgel. Man kan også bruge trommen i et stille tempo ved sang af salmer. For trommesange er også meget stille sange ligesom salmer, så jeg mener, at det er meget passende at bruge trommen i kirken” (Bilag 5, 66-71).*

Biblen omtaler trommen ”qilaat” i den grønlandske version *”Mirjamip arnap pruffiitiusup Aronip aleqaata qilaat tiguaa, arnallu tamarmik qilaatersuutigalutik qitillutik malippaat” (2. Mosebog 15,20) ”Appigitsi erinarsuummuk, nillersigit qilaat” (Salme 81,3), som i den danske oversættelse er en pauke, en tromme, og som er en af de ældste instrumenter. Folkekirken har godkendt brugen af ordet ”qilaat” i biblen, men man må ikke benytte qilaat, trommen i kirken ifølge domprovsten i Nuuk (Bilag 4,21).*

Der findes ikke en lovgivning om anvendelse af musikinstrumenter i kirkens rum i Grønland, og jeg har ikke kunnet finde en lovgivning, der omhandler brugen af trommen i kirken. Jeg har talt med Lene Hasselriis pr. telefon, som er jurist i Kirkeministeriet i Nuuk, og hun bekræfter, at der ikke

foreligger en lovgivning om brugen af trommen i kirken. Dvs. at det kun er biskoppen, der har bestemt, at man ikke kan og må anvende trommen i kirken i en ”kirkeordning”. Jeg citerer John Johansen, domprovsten: ” *Der er ikke skrevet en lov om det. Vi gør det som der står i De Ti Bud, at man ikke må have en anden Gud, og det følger vi. Vi skal lovprise Gud i kirken og vi følger den* ” (Bilag 4, 35-36).

Grønland er blevet selvstændig på mange områder. I fremtiden vinder trommen måske indpas i folkekirken. Kirken bliver mere præget af en grønlandsk gudstjeneste. En inuit gudstjeneste. Kirken må blive nødsaget til at tage trommen ind i det kirkelige rum, fordi den mister folk, der går til gudstjeneste. På den anden side er der mange, der afviser trommens anvendelse i det kirkelige rum, for trommen anses stadig som en hedensk ting.

Nu er der gået 300 år siden Hans Egede kom til Grønland. Grønland er på mange områder udviklet. Homoseksuelle par kan vies i kirken. Loven trådte i kraft d.01.april 2016. Det kan tænkes, at trommen også vil kunne accepteres på et tidspunkt.

Det er ikke trommen, der udtrykker en holdning, men sangene, der har et bestemt ordforråd. Hvis trommen skal indføres, begynder man ikke at synge tryllesange som angakok brugte, men bibeholder de gamle verdslige sange eller laver nye sange, som passer ind i det kristne budskab om Guds kærlighed i Jesus Kristus.

Anda siger følgende: ” *Vi kan også komme med nye tekster til kirken som taksigelser og også bruge trommen til det formål. Det synes jeg ikke skal være en forhindring* ” (Bilag 4, 129-130).

Den nye biskop, som er ved at blive valgt i øjeblikket, vil måske tage nye initiativer til at indføre trommen i kirken.

18. KONKLUSION

Nu har jeg redegjort for konflikten mellem kristendommen og inuits religion og kultur i Tasiilaq og i Nuuk i et teologisk, historisk og nutidig perspektiv, sådan som der står i problemformuleringen.

Kristendommen afviser hedenskaben. Rosing fremhæver skabelsen. Skaberen er Gud. Gud som har skabt verden ved hjælp af sit ord: ” *Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden* ” (1.Mos.1,26).

Inuit kendte ikke til frelseren Jesus Kristus, heller ikke til Helligånden. Kristendommen kom med en ny moral og lære: Ægteskabet og kærligheden. Der skal være kyskhed, monogami og næste kærlighed.

Hedenskaben troede på havkvinden, naturguder, månemanden, dvs. de troede på en naturreligion. Kristendommen har fået indpas, og er blevet den herskende religion. I nutidig perspektiv er fornemmelsen, at den gamle grønlandske kultur er livet op igen og trommen har fået en ny betydning. Tatoveringerne og trommen er kommet frem igen. Den gamle grønlandske kultur er blevet revitaliseret, den er genoplivet.

I Tasiilaq beklagede flere informanter, at trommesangsinstitutionen var blevet udryddet. Den samme beklagelse lød i Vestgrønland. Så på dette punkt er der ikke nogen synderlig forskel.

”Især efter hjemmestyrets indførelse i 1979 har mange grønlandere beklaget, at nogle af deres gamle kulturelementer som f.eks. trommedans er blevet udryddet. Allerede Ujuaat beklager dog dette, når han siger: ”Jeg kan kun beklage, at kristendommen ikke kan indføres blandt østlændingene, uden selv de uskyldigste af de gamle skikke og traditioner kastes over bord” (Hindsberger 1999, s.27).

Jeg har påvist i min undersøgelse, at missionærerne ikke forbød trommen, men tryllesangene som angakok brugte. Men i lighed med, at tryllesangene og sangene blev forbudt, blev trommen også taget væk fra deres daglige liv og blev holdt i live i det skjulte. Men nu må tiden være inde til, at trommen kan få plads i Den grønlandske Folkekirke.

19. LITTERATURLISTE

Biibili (2000): *Biibili*. Det Danske Bibelselskab

Fisker, Jørgen (1984): *Tasiilaq Angmagssalik*. Nordiske Landes Forlag

Hindsberger, Mogens (1999): *Fra åndetro til gudstro*. Tusculanums Forlag Københavns Universitet

Holm, Gustav (1972): *Konebådsekspeditionen*. Rhodos

Lyberth, Juaaka (2015): *Grønlandske før-kristne trosforestillinger i nutiden*. Kandidat speciale

Petersen, H.C – Hauser, Michael (1985): *Klassifikation af traditionel grønlandsk musik*. Udkast

Petersen, H.C – Hauser, Michael (2006): *Trommesang traditionen i Grønland*. Atuagkat

Petersen, Johan (1957): *Ujuats Dagbøger*. Nordlundes Bogtrykkeri

Rosing, Christian (1906): *Østgrønlænderne Tunuamiut*. Ejnar Munksgaards forlag

Rüttel, F.C.P (1917): *Ti aar blandt Østgrønlands Hedninger*. Forlagstrykkeriet

Thalbitzer, William (1933): *Hanseeraks Dagbog*. I Kommission Hos G.E.C Gads Forlag

Wilken, Lisanne (2011): *Bourdieu for begyndere*. Narayana Press, Gylling

https://biografiskeksikon.lex.dk/Christian_Rosing (2014-16)

BILAG 1

TASIILAQ INTERVIEW MED KAROLINE

- 1 H:Hvad er din alder?
- 2 K:Jeg er 45 år gammel.
- 3 H:Hvor er du født?
- 4 K:Jeg er født i Tasiilaq og er også opvokset her.
- 5 H:Hvornår så du en tromme for første gang?
- 6 K:Siden jeg kan huske noget fra barnsben, så har jeg set min bedstefar spille på sin tromme.
- 7 H:Hvad følte du, når du så nogen spille på deres tromme?
- 8 K:Jeg har altid set det som normalt og jeg var vant til at se det når min bedstemor spillede på
- 9 sin tromme.
- 10 H:Hvor blev der spillet på tromme da du var barn?
- 11 K:Hjemme hos min bedstefars hus og især når der var nationaldag.
- 12 H:Blev der også spillet på tromme når der var festligheder?
- 13 K:Jeg kan huske til min lillebrors konfirmation, så blev der spillet på tromme af den afdøde
- 14 Anda Kuitse fra Kulusuk. Den afdøde Anda Kuitse.
- 15 H:Var trommen meget synlig da du var barn?
- 16 K:Det var mere synligt hos de ældre der spillede sammen når der var familiesammenkom-
- 17 ster.
- 18 H:Måtte andre røre ens tromme da du var barn?
- 19 K:Ja.
- 20 H:Hvad betyder trommesange for dig?
- 21 K: Jeg har sådan set aldrig tænkt på det siden jeg var barn. Da jeg kom i puberteten
- 22 ville min faster lære mig at spille og synge på tromme. Hun hed Naammatseq Kristensen.
- 23 Hun er død nu. Hun har været ivrig for at lære mig det, men jeg var for genert, så hun fik
- 24 mig ikke lært det. Først i 1984, da Tasiilaq skulle have 100 årsdag, så kom der en der hedder
- 25 Robert Umeerinneq fra Tiniteqilaaq og underviste til dem der havde lyst til at lære at spille.
- 26 Der skulle være opvisning, så vi spillede på tromme også sammen med min lillebror Aron
- 27 Josvassen. Dengang trænede vi i at spille. Fra dengang begyndte jeg at opvise i trommedans.
- 28 H: Hvad indeholder jeres trommesange?
- 29 K: Når man første gang hører trommesange, så kan de være svært at forstå da vi ikke laver

30 nye sange, men bruger de gamle sange som Amandus Petrussen har lavet. De er lavet om til
31 en bogform med noder. De er fra starten af 1900-tallet.

32 H:Bruger I også åndemanagerens tryllesange?

33 K:Nej. Man lavede for eksempel sange man var glad, dvs. glædesange. Hver sommer, da
34 havde man sammenkomster i naturen, hvor man hyggede sig med sange og spisning. Hvis
35 der var uoverensstemmelser f.eks. hos 2 mænd, så var der modkamp med en tromme.
36 kvinderne spillede også mod hinanden.

37 H:Indeholder nogle af sangene om åndemanageri?

38 K:Nej, slet ikke. I en modkamp, så brugte man kun ord mod hinanden. Dvs. så kæmpede
39 man med ord mod hinanden. Man kan sammenligne det med i de unges ”rap-sange”.

40 H:Har du set en tromme blive brugt i kirken?

41 K:Nej. Jeg har aldrig set det kun hørt, at den blev brugt til et seminar i Nuuk engang.

42 H:Har du nogensinde spurgt, om du kunne anvende trommen i kirken?

43 K:Nej, aldrig. Det kunne jeg aldrig finde på.

44 H:Hvorfor?

45 K:For kirken bliver brugt til noget åndeligt, til noget religiøst.

46 H:Kan man godt sammenligne trommesange med salmer man synger i kirken?

47 K:Nej, det mener jeg ikke.

48 H:Kan man sammenligne et kor til trommesange?

49 K:Nej, det synes jeg ikke.

50 H:Hvad betyder kristendommen for dig?

51 K:Den betyder meget for mig. Siden barnsben, har jeg gået i kirke med mine forældre. Hver
52 gang de skulle i kirke, skulle vi med dem.

53 H:Går du stadigvæk i kirke i dag?

54 K:Ja.

55 H:Tror du på Gud?

56 K:Ja

57 H:Hvilke gode ting kom kristendommen med til Tasiilaq?

58 K:Det blev forbudt at dræbe og hævnudrab blev også forbudt. Også salmesange.

59 H:Hvilke dårlige ting kom kristendommen med til Tasiilaq?

60 K:Dengang før kristendommen kom til Tasiilaq, så var det meget almindeligt, at man i
61 naturen spillede sammen på tromme. Det er ærgerligt, at det blev forbudt.

62 H:Kan man sammenligne en tromme som et andet musikinstrument som man kan anvende i

63 kirken?

64 K:Nej, jeg mener det ikke passer sammen eller passer til kirken, for det er to forskellige kul-
65 ture.

66 H:Jeg siger mange tak for samtalen.

BILAG 2

INTERVIEW MED TROMMEDANSER MIKKEL

- 1 H:Hvad er dit navn?
- 2 M:Mikkel
- 3 H:Hvor gammel er du?
- 4 M:Jeg er 37 år gammel.
- 5 H:Er du opvokset i Tasiilaq?
- 6 M:Jeg flyttede til Tasiilaq i 1994. Jeg er opvokset hos mine bedsteforældre og i mange
7 forskellige fangstbopladser.
- 8 H:Hvornår så du en tromme for første gang?
- 9 M:Først da vi flyttede hertil i 1994. Det var da Tasiilaq fyldte 100 år og jeg så nogen spille
10 ved museets åbning.
- 11 H:Har du set dine bedsteforældre spille på tromme?
- 12 M:Nej, det har jeg ikke.
- 13 H:Hvordan var det da du så en tromme for første gang?
- 14 M:Jeg var barn, så den sagde mig ikke noget.
- 15 H:Hvornår begyndte du at interessere dig for den?
- 16 M:Det var vist i 2013 jeg begyndte at interessere mig for den. Jeg begyndte at spille med
17 Mine søskende og siden da har jeg spillet også rundt på ture til Europa.
- 18 H:Hvad betyder trommen for dig?
- 19 M:Trommen betyder meget for mig. Især var det kun de ældre der spillede på tromme og
20 og de var meget få. Jeg begyndte at føle, at den var ved at uddø, og jeg mente, at det var
21 vigtigt at videreføre de gamle sange videre? De sange vi synger, er over 100 år gamle.
22 Jeg mener de er kostbare i mine øjne.
- 23 H:Indeholder sangene om åndemaneri?

24 M: Nej. Ånemanderen brugte sit helt eget sprog og havde en slags hjælpeånd, en slags
25 bodyguard. Andre kunne ikke imitere ham, så ingen har brugt hans egne sange, for det var
26 vanskeligt at lære hans sprog. Derfor findes der ingen åndemangersange i vores tromme-
27 sange.

28 H: Har du set trommen blive brugt i kirken?

29 M: Nej. Jeg har kun hørt den ene gang, at den blev brugt i Nuuk til et seminar.

30 H: Har du selv anvendt trommen i kirken?

31 M: Nej, det har jeg ikke.

32 H: Hvad betyder kristendommen for dig?

33 M: Siden jeg var barn, er vi gjort kristne og derfor er jeg vant til det.

34 H: Tror du på Gud?

35 M: Ja, det gør jeg.

36 H: Hvilke gode ting har kristendommen indført til Tasiilaq?

37 M: At man kom til at hjælpe hinanden mere. For eksempel, før man blev døbt kristne, blev
38 enken efterladt med sit barn uden nogen form for hjælp eller børnene blev smidt ud uden
39 mad hvis man ikke kunne forsørge dem længere. Da kristendommen blev indført, blev
40 disse mennesker hjulpet.

41 H: Kristendommens indførelse har ført til mere hjælpsomhed?

42 M: Ja.

43 H: Hvilke dårlige konsekvenser har kristendommens indførelse til Tasiilaq været?

44 M: Trommedansen og trommen blev forbudt og de prøvede at få den helt væk, men
45 heldigvis blev den ikke helt væk. Desværre blev mange trommesange væk og det er kun
46 meget få vi har tilbage og det er ærgerligt.

47 H: Hvad synes du om, at man ikke må anvende trommen i kirken?

48 M: Det støtter jeg. Jeg mener, at trommen er vores eget. Kristendommen er jo indført fra
49 et andet land og jeg mener ikke, at vi skal blande de to ting sammen. Jeg mener ikke at de
50 to ting passer ind i hinanden. De er to forskellige kulturer. Jeg mener ikke at trommen pas-
51 ser godt ind i kirken.

52 H: Ser du trommen som noget helligt?

53 M: Ja, meget. Vores tromme i forhold til vestkysten er meget anderledes. Vores er meget
54 unik, den lyder også anderledes og er større. Vi bruger også isbjørnens mavesæks overtræk
55 til trommen, det giver en fantastisk lyd.

56 H: Vi er færdige med interviewet. Jeg siger mange tak.

BILAG 3

INTERVIEW MED PRÆSTEN JAMMA IGNATIUSSEN

1 H: Hvad er dit navn?

2 J: James Ignatiussen

3 H: Hvor gammel er du?

4 J: Jeg er 64 år gammel

5 H: Hvor er du født?

6 J: Jeg er født i Isortoq og også opvokset der i den sydligste bygd i Østgrønland.

7 H: Hvilken uddannelse har du?

8 J: Jeg har en kateket uddannelse og blev uddannet som præst i 1999 og blev ansat som
9 præst her i Tasiilaq i samme år.

10 H: Hvilke arbejdsopgaver varetager du her i Tasiilaq?

11 J: Jeg varetager det samme opgaver som de andre præster gør i de andre byer, men her er
12 der mange bygder i Tasiilaq, så til tider kan det være meget travlt som præst her i byen.

13 H: Hvor mange år har du boet her?

14 J: Vi flyttede hertil fra Isortoq i 1995 og i 96 blev jeg beordret til at komme og arbejde som
15 kateket i Ittoqqortoormiit. Jeg blev spurgt senere, om jeg ville videruddanne mig som
16 præst. Jeg var i tvivl, da jeg ikke behersker det danske sprog. Jeg fik fortalt, at skulle arbej-
17 de på grønlandsk. Så sendte jeg min ansøgning afsted. Efter 3 års uddannelse kom jeg hertil
18 Tasiilaq. I 2017 ville jeg prøve noget andet og flyttede med familien til Nanortalik i et år.
19 Derefter flyttede vi til Paamiut. Men jeg havde mange smerter i kroppen da vi boede i
20 i Paamiut. Jeg ansøgte derefter til Tasiilaq igen, også for at være i nærheden af familien.
21 Jeg fik arbejde og siden da, har vi boet her.

22 H: Har du oplevet dine bedsteforældre som barn?

23 J: Jeg har kun oplevet min morfar. Alle mine andre bedsteforældre døde inden jeg var født.
24 Min bedstefar var meget troende. Han fortalte mig meget om troen og jeg tror det er der-
25 for jeg selv har fået interessen.

26 H: Hvornår blev din bedstefar født?

27 J: Han blev født i 1898 og blev døbt i 1902. Mine landsmænd var en af de sidste der blev
28 døbt i Isortoq d.03.juli i 1928 som voksne.

29 H: Har dine forældre eller bedsteforældre nogensinde talt om trommen i din barndom?

30 J: Jeg selv er meget glad for trommen. Desværre var der ingen som spillede på tromme i
31 Isortoq da jeg var barn. Først da jeg var teenager begyndte jeg at interessere mig for at

32 vide mere om trommen. Der var der to ældre i bygden som var villige til at lære fra sig og
33 vi begyndte at spille på tromme 1 til 2 gange om året. Jeg havde kun hørt om tromme-
34 dansere i Kuummiut, Tiniteqilaaq og Sermiligaaq.

35 I 1978 oprettede man G.U.F, en trommespiller organisation som skulle vække de gamle
36 Kultur til live. Da lavede man et arrangement i 78 med mange forskellige trommedansere
37 Her i Tasiilaq. Der blev trommedansen printet i min hjerne. Jeg er så glad for tromme-
38 dansen. Også i 60'rne, udkom der en plade med trommedansere, den var jeg enorm glad
39 For. Jeg prøvede at efterligne sangene. Jeg elsker at synge. Når jeg er ude i naturen med
40 min bror, og der ingen kan høre os, så synger vi trommesange.

41 H: Har du hørt, at trommen blev forbudt at anvende da kristendommen blev indført?

42 J: Ja, det har den. Jeg er glad for, at man i smug har benyttet trommen i deres hjem.

43 Man brugte jo sangene hvis man sørgede og på den måde kunne bearbejde sin sorg på.

44 Jeg tænker tit på, at i dag bruger salmerne til f.eks. begravelser, ligesom vi brugte grøn-
45 dernes deres trommesange til deres sorg bearbejdelse.

46 H: Må man gerne bruge trommen her i kirken?

47 J: Nej. Her bliver den ikke benyttet. Jeg har kun hørt, at den engang blev benyttet til et se-
48 minar. Jeg har intet imod trommen. Jeg tænker tit på det at nogen har livet den op igen
49 som en kulturarv. Jeg synes, at tanken om at indføre den i kirken ikke er i mit hoved endnu.

50 Jeg holder selv at spille på tromme og elsker at synge de gamle sange. Jeg elsker det så me-
51 get, at jeg selv spiller på tromme til forskellige begivenheder. Mine børnebørn har også
52 lært det. Selvom jeg ikke er opvokset med trommesange eller danse, så har det åbenbart
53 været i min sjæl. Da jeg begyndte at lave kor, så tænkte jeg, at også trommesange burde
54 være med i vores kultur. Jeg har spurgt mange mennesker om de havde lyst trommesange.

55 Der var flere der sagde til mig, at vi er jo døbt og den trommekultur er jo forsvundet for
56 længst. Jeg svarede dem, at vi selv skulle have vores egen kultur. Jeg ser meget op til sø-
57 skendeparret ”Inngeratiler” som synger trommesange. Så besluttede jeg selv at starte med
58 at spille på tromme. Så startede jeg. Der var flere der sagde, at jeg ikke kunne, for jeg var
59 præst. Men jeg svarede, at jeg også har et liv ved siden af mit præsteembede. Jeg tænker
60 ikke på, at trommen er noget dårligt pga. hvis man tænker på vores forfædre, når de havde
61 fanget noget til bopladsen, så ankom de hjem til glade modtagere og der blev spillet trom-
62 medans og trommesange. De viste deres taknemmelighed overfor fangerne som bragte
63 dem mad. De brugte jo også trommen når de var ked af det eller hvis de havde konflikter
64 ved at benytte trommen. Det er det samme med salmer. Nogle gange kan de indeholde ord

65 med stor betydning eller gode budskaber, det kan man med trommesange. Det er sådan
66 jeg ser det. Lige nu, kan jeg ikke tænke mig til, at trommen eller sangene kan indføres i kir-
67 ken, men at man kan spille her i byen, så man også undgår, at den total forsvinder.

68 H: Er der nogen der har spurgt dig om man kan avende trommen i kirken?

69 J: Nej. Jeg tror, at det er for tidligt, for det er jo ikke så længe siden, at kristendommen blev
70 indført. Det er først snart 100 år siden, at de sidste blev døbt. Derfor føler jeg stadig, at
71 deres tanker på anvendelsen i kirken, ikke er til indførelse i kirken. Dvs. at der går nok lang
72 tid endnu, før der er nogen der vil prøve at indføre den i kirken.

73 H: Indeholder trommesangene om åndemaneri?

74 J: Nej, det er der slet ikke. Hvem siger, at der skal være et orgel i kirken? Hvis vi leder lidt i
75 biblen, kan vi se, at der blev brugt harpe og dengang var orglet slet ikke opfundet. Derfor
76 tænker jeg ret tit på, vores forfædre. De havde intet kendskab til andre musikinstrumenter
77 end trommen.

78 H: Tak for vores samtale og tak fordi jeg måtte komme og tale med dig, selvom du har
79 meget travlt.

BILAG 4

INTERVIEW MED JOHN JOHANSEN

1 H: Kan du præsentere dig selv. Hvem er du, og hvad er dit virke som domprovst?

2 J: Mit navn er John Johansen. Jeg er præst her i Nuuk og domprovst. Mine

3 ansvarsområder er: Nuuk, Maniitsoq, Sisimiut, Tasiilaq og Ittoqqortoormiit. Jeg er

4 ansvarlig for alle personale og besvarer en masse spørgsmål rundt fra kysten. Vores

5 arbejde består mest i at lave præstearbejde, og varetager også vedrørende det

6 økonomiske ansvar i præstegældet. Varetager også hvis der f.eks. mangles penge og

7 tager vare om det. Angående materialer og personale løn, varetager jeg også.

8 H:Hvilken tilknytning består dit arbejde til Tasiilaq præstegæld?

9 J:Jeg styrer præstegældet, hvis de har spørgsmål eller hvis der skal ske noget, så har vi

10 altid kommunikation med hinanden. Hvis der f.eks. hvis der skal være konfirmation

11 eller dåb, eller hvis kateketen har problemer, så diskuterer vi alt med hinanden.

12 H: Sørger du også for ansættelser?

13 J:Præster som ansøger går via præstegældet, og jeg bliver derefter informeret om

14 hvilke præster der er bleven ansatte

15 H:Må man anvende trommen i kirken?

16 J:Vi anser den som en kulturarv, men vi er kristne-lutheranske, og gamle grønlandske

17 traditioner, kan vi desværre ikke bruge i vores kirke. Hvis de skal benytte dem, så

18 findes der forsamlingshuse, hallen og Katuaq (kulturhuset), som de kan bruge til at

19 spille trommedanse.

20 H: Så, trommen kan ikke benyttes i kirken?

21 J:Den må slet ikke bruges. Jeg husker engang, at der blev spillet trommedans i Vor

22 Frelzers Kirke, med særlig tilladelse. Der blev derefter ikke brugt tromme igen i

23 kirken. Vores syn som kristne mennesker og kirken er et helligt sted og det er Guds

24 hus. Gamle traditioner som er hedenske, passer ikke ind. Det er ellers med i vores

25 kultur, men vi anser det ikke passende til kirken.

26 H:Kan man ikke bruge trommen til sange og salmer og ikke til påkaldelse af ånder eller

27 som de gamle ritualer?

28 J:Nej, det er helt forbudt at bruge trommen.

29 H: Må man så gerne bruge guitar?

30 J: Ja, som du nok har bemærket, så er der sangkor der kan synge, med en speciel

31 tilladelse.

32 H: Så det er ikke muligt at bruge trommen til almindelige sange?

33 J: Ja. Trommen ser vi som åndemaneri.

34 H: Er der skrevet i en lov, som forbyder anvendelsen af trommen i kirken?

35 J: Der er ikke skrevet en lov om det. Vi gør det som der står i De Ti Bud, at man ikke må

36 have en anden Gud, og det følger vi. Vi skal lovprise Gud i kirken og vi følger den.

37 H: Har du set, at der står: "Qilaat" i Den Gamle Testamente? I den grønlandske Bibel.

38 J: Ja, det har jeg set. – At det er iblandt hedningene den står skrevet om, især i Det

39 Gamle Testamente, også noget om det i Paulus skrifterne.

40 H: Hvad er din egen private holdning til trommen?

41 J: Som sagt, så er det en kulturarv som jeg accepterer og som jeg anser som noget

42 interessant og det er vores grønlandske kultur mærke som jeg i religiøs anseende

43 synes, at det er fornøjeligt at se på eller kigge på. Når det kommer ind i kirken, er det

44 noget helt andet.

45 H: Kan trommen ellers anses som et andet musikinstrument? F.eks. bruger man elguitar
til 46 at spille heavy metal, og som nogle satanister anvender?

47 J: Jeg synes ellers, at der er brug for at diskutere det emne iblandt befolkningen også

48 iblandt dem der arbejder indenfor kulturen. Udviklingen går meget hurtigt. Hvis den

49 ellers bliver diskuteret iblandt dem, så ville der måske ske en udvikling på en anden

50 måde.

51 H: Tror du, at der er brug for en grønlandisering i kirken?

52 J: vis man ikke skal tænke på Hernhuterne, så bruger vi stadig den gamle tradition

53 med at synge stille salmer og med bevæget sind går vi i kirke. Vi bruger stadigvæk de

54 traditioner som vi har arvet.

55 H: Hvorfor kører den grønlandske kirke efter den danske model?

56 J: Det er fordi vi er underlagt det danske kongerige. Vi er under Dronningen. Hvis alt

57 skal ændres af ritualer, så skal vi have tilladelse fra Dronningen. Vi siger den

58 grønlandske folkekirke, men vi er underlagt af den danske folkekirke.

59 H: Grønlænderne har på mange områder såsom at fremelske deres egen kultur f.eks.

60 sproget.

61 H: Men hvad gør den grønlandske kirke for at markere dens særpræg?

62 Vi bruger vores eget sprog i kirken, afhængig af hvilke dele vi kommer fra i Grønland,

63 såvel som syd og nord eller øst. Det ser vi, at vi bruger vores eget sprog i kirken. F.eks.

64 bruger det danske folk, flere sætninger og hvor vi kun anvender én sætning.

65 Det ser jeg som et grønlandsk islæt, at vi bruger vores eget sprog i kirken.

66 H: Anser du så, at det er grønlandsk særpræg, at man anvender det grønlandske sprog

68 J: Ja, det gør jeg. At vi anvender vores eget sprog og at vi bruger meget få ord i forhold

69 til det danske sprog.

70 H: Jeg har talt med præsten i Tasiilaq, som har sagt, at man kan anvende Qilaat i kirken,

71 hvis man har skrevet under på, at man ikke bruger åndemaneri. Er det rigtigt, at

72 man kan det?

73 J: Nej. Præsten skal først skrive en ansøgning, til mig og jeg vil viderebringe

74 ansøgningen til bispekontoret. Hvis han ikke er enig, så vil jeg selv ringe til præsten og

75 sige til ham og give besked på, at det må man ikke.

76 H: Jeg siger tak for interview

BILAG 5

INTERVIEW MED ANDA

1. H: Anda, hvor gammel er du?

2. A: Jeg er 60 år gammel.

3. H: Hvor du opvokset henne?

4. A: Jeg er født i Kangeq lige udenfor Nuuk, 10 km. Fra Håbets Ø (Illuerunnernut) som var

5. det sted Hans Egede ankom til.

6. Egede ankom og boede de første år. Vi flyttede til Nuuk da jeg var 12 år gammel og har

7. boet der siden.

8. H: Hvilken uddannelse har du taget?

9. A: Jeg vil nævne de 3 grundlæggende uddannelser jeg har taget. Den første jeg tog, var i

10. i 1979 i bygge og anlægskolen i Sisimiut. Den anden uddannelse jeg tog, var som social og

11. pædagoguddannelsen, som jeg tog her i Nuuk. Med den uddannelse, har jeg arbejdet i

12. mange år som pædagog i nogle børnehjem. Den tredje er uddannelsen som psykoterapeut.

13. Jeg har også taget flere små uddannelser ved siden af, som ledelse og socialt anlæggende og

14. flere kurser.

15. H: Hvornår så du en tromme for første gang?

16. A: Jeg så den første gang i 1979, ved børnenes dag. Det var ved Ukaliusaq skolen. Det var

17. Anders Aqipe fra Østgrønland som dengang boede her i Nuuk der opviste sammen med to

18. andre børn. Jeg var 19 år dengang. På et tidspunkt bankede jeg på hans dør i Blok P, og

19. spurgte ham om han kunne undervise mig i trommedans. Men bum, det afviste han. Han

20. ville ikke undervise mig i at spille på trommedans. Det var måden dengang.

21. H: Ved du hvorfor han afviste dig?

22. A: Jeg forstod det på den måde, -fordi han sagde: "Jeg spiller på min egen tromme på min

23. måde, den måde den skal spilles på. Dem der bor i Østgrønland, spiller forkert på deres

24. trommer. Jeg spiller på den rigtige måde, som der skal spilles på en tromme. Jeg vil ikke

25. videregive mine sange og den måde jeg spiller tromme på. Det er min ejeskat og det vil jeg

26. ikke videregive til nogen. Derfor kan jeg ikke undervise dig i trommedans". Sådan sagde

27. han meget "firkantet". Ups! Så tog jeg lidt afstand fra det. Men siden dengang tændte et lys

28. for mig, lysten til at lære at spille på tromme.

29. H: Hvordan har du så fået det lært?

30. A: Først, så havde jeg et amatørteater kørende i Nuuk og i Sisimiut. Så begyndte jeg at spille

31. det for sjovt. Men jeg begyndte først at spille det ihærdigt senere. I 1989 fik jeg min første

32. tromme. Men først i 2009 begyndte jeg for alvor at spille på den. Jeg var med i en gruppe,

33. der var begyndt at spille for at genoplive trommen i vestkysten. Det har jeg også selv haft

34. meget interesse i. I 2009, sagde jeg til mig selv, at min tromme ikke bare kan hænge på

35. væggen og at jeg måtte begynde at spille på mit eget sprog dvs. det vestgrønlandske sprog.

36. Jeg fandt også ud af, at vi her i Vestkysten, havde vores egne trommesange, som i mange år

37. er blevet til kælesange eller bare almindelige sange. Eksempel, sangen "Usiarpoq, usiarpoq",

38. er åbenbart en meget gammel sng der stammer fra min fødeby. Man brugte sangen når man

39. skulle opfostre drenge i at blive fangere, som en opmuntringsang eller som en kælesang.

40. Jeg tror de brugte sange med en tromme. Den sang er jeg begyndt at bruge selv til min

41. trommesang. Der er også en anden sang "Ukuarluarisaa", en fjeldgænger sang fra i området

42. ved Nanortalik. Den bruger vi også. For jeg har fundet ud af, at det var en gammel tromme-

43. sang. Jeg vil sige vi har meget få sange tilbage. Det er ikke helt væk, men det er ganske få

44. sange vi har tilbage, her i Vestgrønland. Vi tager på forskellige ture og spiller på tromme, på

45. sommerpladser og til Illuerunnerit, der hvor Hans Egede har boet. Vi oprettede foreningen i
 46. 2014. Vi har lige været i Qoornoq, den gamle nedlagte bygd, og lave nogle nye trommesa-
 47. nge ”pitsiorluta”, som betyder at lave sange. Vi var omkring 10 mennesker.

48. H: Hvilken følelse havde du, da du så en trommespiller for første gang?

49. A: Wow! Vores forfædres musik! Endelig så jeg nogen spille det fra vores egne folk. Jeg
 50. tænkte wow, det må jeg også kunne spille. Det må jeg også kunne, som vores folk her på
 51. kysten havde ikke spillet i rigtig mange år. Jeg mener også, at vi kan genoplive den tilbage
 52. at vi kan bruge tage den tilbage igen. At bruge den på vores eget sprog her i Vestgrønland.
 53. Hvor er det godt, at missionærerne ankom meget senere til Østgrønland og Thule området,
 54. så de har vedligeholdt deres trommesange. I Thule området hedder det ”immertarput” og i
 55. Østgrønland ”inngertarput” og her i vestkysten ”inngertarput”. Det er derfor vigtigt for mig,
 56. da jeg så det trommedans første gang i 1979, og senere besluttede mig, selvom det var en
 57. langsom process, begyndte jeg at tage den til mig.

58. H: Har du spurgt kirken, om du måtte spille på tromme?

59. A: Ja. Sidste år i 2019, ringede Leif Immanuelen til mig, en af mine gode venner, om jeg
 60. kunne spille, da der ikke var nogen der havde mulighed for det. Det var forskellige religiøse
 61. aktører som skulle spille. Men desværre kunne jeg ikke, da jeg er selvstændig og jeg rejser
 62. meget på kysten. Jeg er ikke modstander af, at man kan spille på tromme i kirken.

63. Leif har i mange år, kommet med et forslag om at kunne benytte trommen i kirken, og det
 64. støtter jeg op omkring. Jeg håber også at man engang får mulighed for at spille i kirken.

65. H: Hvad mener du om, at man ikke kan bruge trommen i kirken?

66. Jeg mener, at det er ærgerlig, det vil jeg sige. Jeg ved også der er andre præster der ellers
 67. gerne vil godkende brugen af trommen i kirken. Jeg ved også, at der er præster der ikke
 68. godkender det, det ved jeg. Derfor mener jeg, at der ikke er en forhindring, at man kan bruge
 69. trommen i kirken. Det er jo et musikinstrument, ligesom et orgel. Man kan også bruge trom-
 70. men i et stille tempo ved sang af salmer. For trommesange er også meget stille sange lige-
 71. som salmer, så jeg mener at det er meget passende at bruge trommen i kirken.

72. H: Hvad indeholder dine sange i en trommesang? Indeholde de noget om åndemaneri?

73. A: Nej. Mine egne sange indeholder ikke noget om ånder. Det er der slet ikke eller forbinder
 74. mine sange til de ting. De indeholder af kælesange, natursange, fangstsange og sange om li-
 75. vet. De indeholder også sange fra i gamle dage såsom ”ukuarluarisaa”. Det er meget dejligt,
 76. at anvende de gamle sange og at vi nu har lavet dem tilbage som trommesange.

77. H: Hvad er det ”ukuarluarisaa” indeholder?

78. A: "Ukuarluarisaa" sangen betyder, at manden har udset en kvinde som sin hustru, men
79. moderen eller faderen til kvinden siger: " Nej, du må ikke ægte denne mand" det betyder:
80. "Ukuarluarpaa". Lad os sige, at det er mig der vil ægte en kvinde, og min mor ikke bryder
81. sig ikke om kvinden, så siger jeg, min mor "ukuarluarivaa" min mor bryder sig ikke om den
82. kvinde, fordi hun måske er en dårlig syerske. I sangen fik manden ikke kvinden. Han måtte
83. ikke få kvinden. Kvinden med hårtop, kvinden der var så smuk. Manden gik til fjelds og
84. blev fjeldgænger.

85. H: Jeg vil lige komme ind på en hændelse som skete i sommers d.21.juni 2020.

86. Hans Egede statuen blev overmalet. Hvorfor tror du det er sket?

87. A: Det er ikke første gang det er sket, det ved vi. Dem der udfører disse handlinger, ved godt
88. at de udfører disse handlinger på et godt tidspunkt, de har et formål, og det forstår jeg dem
89. godt. Selvfølgelig synes jeg det er grimt måden det er gjort på. Jeg mener, at hvis man skal
90. ud med sine synspunkter, så må man også gøre det udtrykkeligt. Den grundlæggende
91. udførelse, den forstår jeg og kan forstå dem. Mange års undertrykkelse mange års tilbage-
92. holdenhed, i mange generationer, noget som man ikke har vidst og er begyndt at få mere vi-
93. den om, som nogle af befolkningen, har fået en dårlig indflydelse på, som vi ikke har tænkt
94. på før. Undertrykkelse, tunghed, at prøve at følge med i den hurtige udvikling gennem psy-
95. ken også fysisk. Jeg mener, at jeg udmærket forstår de unge.

96. H:De unge har taget tatoveringerne og trommen tilbage fra den gamle grønlandske kultur.
97. Hvorfor tror du, at de genopliver den gamle grønlandske kultur til live igen?

98. A: Jeg mener ikke, at det er første gang den bliver bragt op til live igen. Men mere hårde
99. tiltag ses i dag fordi de spredes via de sociale medier, generelt også gennem medierne for så
100. 1,2,3, så spredtes nyhederne. Da Nuuk havde 250 årssdag, blev Hans Egede statuen malet.
101. Det blev man selvfølgelig forarget over, men der skete ikke noget yderligere. At det i dag
102. ses mere kraftigt i deres handlinger, synes jeg er meget på sin plads. Jeg er taknemmelig
103. for, at de unge vækker noget hos befolkningen. At diskussionen iblandt befolkningen sker
104. uanset socialstatus er. Jeg tror, hvis jeg var meget ung i dag, vil jeg også være med i dag.
105. Mht. trommen, er den ved at blive meget synlig også hos børnene. Vi så aldrig tromme-
106. danse da vi var børn. Men det er dejligt at se den blive mere fremme. Vi møder dog også
107. protester. Nogen har sagt: "Hvorfor skal I dog spille på tromme I vestgrønlændere?". Vi
108. bliver nød til at have mere selvtillid. Vi hører dem. Man har også taget kajakken tilbage i
109. 80'ne som et kulturelt brug, ikke som et fangstredskab men til brug i sporten. Det samme
110. med trommen og tatoveringerne er kommet tilbage nu.

111. H: Du sagde, der var nogen der havde modstrid imod jeres brug af trommen. Hvem var de
112. mennesker?

113. A: Det er grønlandere. De er fra vestkysten og det fra østkysten. Vi har også fået at vide,
114. at vi er ødelæggende. De har også sagt, at de ikke bryder sig om at vi spiller på tromme og
115. hvis vi skal spille på tromme, så skal det komme helt indefra. Vi har ikke fra barnsben lært
116. eller set trommedans. Hvis vi ikke selv får det lært eller starter, hvem skal så gøre det? I
117. stedet for at vente, så er vi meget ivrige for at starte det op, at genoplive den. Vi har
118. viljestyrke til at gennemføre det. F.eks. så har Naalakkersuisut ellers vedtaget, at hvert år
119. til en samling, at der spilles trommedans i landstingssalen. Det skete en gang og det er
120. ikke sket igen. Der var modstand på Facebook. Der blev sagt, at det skulle være en fra
121. Østgrønland eller en fra Qaanaaq området der skulle spille fordi dem i vestkysten ikke har
122. lært det fra barnsben. Jeg kan se, at det er så uacceptabelt eller bleven så undertrykt, at der
123. gøres modstand fra vores egen befolkning fra vestkysten. Jeg møder det meget i min
124. hverdag og ikke kun i kirken. Det er meget hårdt og tungt, men det får os ikke til at stoppe
125. H: Til sidst vil jeg spørge dig. Anser du trommen som et almindeligt instrument i kirken?

126. A: Ja. Man kan bruge trommen i kirken som et orgel. Jeg mener ikke, at man skal fjerne
127. orglet. Vores forfædre havde noget der hed "serratiit", det var taksigelser om dagen, det
128. kunne også være om aftenen. Det kan man også bruge i kirken, for det sådan vores
129. forfædre brugte trommen. Vi kan også komme med nye tekster til kirken som taksigelser
130. og også bruge trommen til det formål. Det synes jeg ikke skal være en forhindring.

131. H: Jeg siger mange tak for interview.